DEO TER-OPT: TER-MAX: SECUNDANTE

ET

MAGNIFICO, NOBILISSIMO, CONSULTISSIMOq; JCTORUM ORDINE IN ILLUSTRI SALANA CONCEDENTE

Disputationem Juridicam

DE

INJURIIS VERBALIBUS

SUB PRÆSIDIO

VIRI

NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, CONSULTISSIMI, ET EXCELLENTISSIMI

DN. GEORGII ADAMI Struven/

JCTI ET ANTECESSORIS IN HAC ACADEMIA CELEBERRIMI, CONSILIARII SAX: DICASTERII PROVINC: SCABINATUSq; ASSESSORIS GRAVISSIMI, & p. t. FAC: JUR: DECANI, PATRONI AC PRÆCEPTORIS SUI ÆTATEM COLENDI.

PUBLICÆ DISQUISITIONI SUBMITTIT

ad d. Septemb.

H. Lq; C.

Johann Georg Gastell Franckenbergâ Misn:

Autor & Resp.

JENÆ,

Typis SAMUELIS KREBSII,

ANNO M DC LVII.

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI PRINCIPIS
AC DOMINI
DN. JOHANNIS GEORGII II.
ELECTORIS SAXONIÆ &c.
Domini mei Clementissimi
Camerario
In Protosynedrio Ecclesiastico
Præsidi
ET
Illustrissimæ ac Celsissimæ Elector. Sax. viduæ &c.
Dominæ meæ Clementissimæ
Consiliario Intimo & aulæ
Præfecto Gravissimo
VIRO
Generoso ac Magnifico
DNO. HAUBOLD à Miltitz
in Scharffenbergk.
ut &
VIRO
Amplissimo & Consultissimo
DN. PHILIPPO Büttnern
Illustrissimæ ac Celsissimæ Elector: Sax: Viduæ &c.
Dominæ meæ Clementissimæ
Redituum & Cameræ Præfecto, ejusdemque Secretario
Intimo.
Dominis, Patronis, ac Evergetis meis
Optimis, maximis
Exercitium hoc Academicum sacrum esse
volo
Autor & Resp.

CUM DEO!

Thes. 1.

INjuriæ vox ex eo dicta est quod non jure fiat, unde in *l. 1. ff. de Injuriis & fam: libell:* Iniquitas & injustitia Judicis, quando Judex injustam fert sententiam, injuria appellatur. Item damnum culpâ datum, prout sumitur *in ff. ad L. Aquiliam* & præsertim *in l. 3. si servus*, ubi expressè ponitur, quod non sufficiat occisum esse, sed injuriâ id factum esse oporteat, injuriæ nomine venit *l. cit. ff. h. tit.* Et hâc ratione sumitur latè. Strictè verò quando sumitur denotat contumeliam, à contemnendo dictam. *l. cit.* quæ infertur vel corpori, *& in l. cit.* injuria realis audit, de quâ nobis sermo jam non est, vel famæ alicujus, *&* § *1. J. h. t.* vel verbis vel scriptis, *in l. verò cit.* quæ vocabulo verbis tanquam generaliori utitur, verbis commiti dicitur. Quâ de causâ injuriam hanc nostram quæ verbis committitur, vel verbis dictis seu vivis, quam citatus §. *in Inst.* injuriam quæ verbis editur nominat, vel verbis scriptis seu mortuis, ut loqui solent, quam §. ille injuriam quæ scriptis editur insignit, committi dicimus.

Thes. 2.

Injuria igitur hæc, quam nos cum *Gailio 2. Observ. 104. Brederodio Anal. Inst. h. tit ex l. cit cumq; aliis JCtis* generaliter verbalem appellamus est Maleficium, quo aliquis ex dolo malo bonam famam alicujus vel literis vel verbis lædit. Ipsum genus est ex §. *1. J. de Oblig.*

quæ ex del. nasc. Differentia colligitur ex *textu J. jam cit.* Finis injuriæ est ipsa intentio lædendi famam alicujus. Adjicitur autem in definitione dolo malo, quia ubi abest dolus, actio injuriarum locum non habet; animus enim & intentio injuriantis semper attendenda est *l.3.C. de Off. Rect. prov:* Unde non malè illud etiam in quibusdam præsertim sequentibus casibus procedit.

1. Quando injurians id ex maximâ ebrietate facit, quę tamen tanta debet esse, ut nec pedes nec manus suo munere fungantur, uti vult *Nobilissimus Dn. Habn ad Wesemb. de Injur. n. 4.* & in tali casu, dicit ulterius, planè excusatur sive injuriæ sint graviores sive leviores, præsertim quando non est ebriosus sed saltim absque proposito inebriatus est. Tunc enim ebrietas excludit omnem consensum & voluntatem, malefica verò voluntas & propositum delinquentis distinguit. *l.53. ff. de furtis.*

2. Quando quis in ipso nimio & ex justis causis orto iræ motu aliquem injuriâ afficit, quod probatur per consequentiam *ex l.4. C. ad L. Jul. de Adult:* quæ dicit, quod maritus, qui virum cum Uxore sua in adulterio deprehensum præ nimio dolore interficit, non statim homicidii pœnâ ordinariâ *ex l. Corn. de sicar.* teneatur. Nunc verò, si ille qui ex justo iræ fervore hominem occidit pœnâ ordinariâ non afficitur, multò magis ille, qui injurias saltim ex ejusmodi commotione effundit excusandus erit. Notandum tamen, quod prædictorum nullum abesse debeat. sc. 1. Justa irascendi causa, alias enim non erit excusandus, quod probatur *per l. si non convicii C. de Injur.* ubi dicitur, quod si ex inconsulto iracundiæ calore alicui convicium homicidii objeceris, cumque annus ex eo die excesserit injuriarum conveniri non poteris, ex quibus colligitur (1.) quod detur actio scil:

adhuc

adhuc intra anni ſpacium, quia aliàs lex eſſet fruſtranea, ſi planè non daretur. (2.) Quod, ut detur, adeſſe debeat inconſultus iræ calor, quæ verba excludunt juſtam iraſcendi cauſam, quia aliàs, ſi daretur actio ſive talis calor inconſultò ſive præcedente juſta cauſa ortus fuerit, non opus fuiſſet ut Imperator verbum *inconſulto* appoſuiſſet. 2. Ipſe actus iræ adhuc durans, quia aliàs animo doloſo id factum eſſe præſumitur.

Theſ. 3.

Patitur autem aliquis injuriam vel immediatè per ſemetipſum & in propria perſona, veluti quando aliquis injuriâ afficitur nullâ intercedente aliâ perſonâ quæ patitur injuriam. Vel mediatè intercedente tali perſonâ, quæ patitur, quâ mediante deinde ipſi facta eſſe dicitur. Veluti quando injuriam patitur 1. Maritus per Uxorem, unde etiam ipſi datur actio contra injuriantem. *l. 1. §. 3. ff. h. tit.* Quod etiam ad ſponſam extendi poteſt, quæcunque enim injuria ſponſæ fit ſpectat ad ſponſi contumeliam *l. 15. §. 24. ff. h. tit.* 2. Dominus per ſervum, quod tamen, ut domino exinde detur actio, ita apud nos, inter quos nulla dantur mancipia, procedit, ſi ſc. talis perſona in contumeliam Domini injurioſè tractata fuerit, quod ibi præſertim præſumitur factum eſſe, ſi talis perſona eo tempore negocia Domini geſſerit. *Schneidew. Inſt. h.t.* §. *ſervis & cum eo Schulzius in Synopſ. Inſt. tit. h. hoc tit.* Idem etiam obtinet *per text. in* LandR. *libr. 2. art. 34.* ubi diſponitur ut inferens injuriam famulo alterius, tàm domino quàm ſervo teneatur; niſi ſuo juramento confirmet ſe in Domini contumeliam id non feciſſe: tunc enim ſoli famulo tenetur. *Imò Schneidw. l. cit. §. quod ſi uſusfructus n. 4. Schultz. loc. cit. & Weſemb. in parat. h. tit. n. 6.* etiam in ſpecialibus caſibus illud ad

 vaſallum

vasallum & deinde etiam ad subditum extendunt, cum sc: constat injuriantem aliàs non fecisse, nisi injuriatus fuisset subditus vel vasallus istius domini. *Wesenbecium* quidem illud ulterius extendere, videtur, quando dicit, quod, si subditus ita injuriâ affectus fuerit, ut dominus ejus operâ commodè uti non possit, & hâc ratione ipsi interesse suum detrahatur, domino etiam detur actio. Sed *Bacchovius* illum *in notis lit. n.* rectè explicat, dicit enim, *Wesembecium* affirmare Domino dari actionem sed non statim dicere dari actionem injuriarum. 3. Pater per filium & filiam, quia Parens magis terretur per dehonestationem liberorum quàm sui ipsius *l. 8. §. fin. ff. quod met. caus. gestum est.* Ut tamen patri ex inde detur actio necesse est. 1. Ut filius vel filia adhuc sit in patriâ potestate, *§. 2. J. hic.* 2. Ut injurians sciat esse filium familias *l. 18. §. 4. ff. de injur*: licet nesciat cujus, quod & in Uxore procedit, cuicunque enim Patri cuicunque marito per filium per Uxorem vult facere injuriam. *per text. express. l. 18. §. ult. ff. hic.*

Thes. 4.

Quemadmodum autem patitur aliquis injuriam interveniéntibus aliis personis, ita etiam potest aliquis injuriam facere mediantibus aliis personis, unde non solum is tenetur, qui re ipsâ facit injuriam, sed etiam qui curavit ut injuria fieret *Wesemb. parat. h. tit. n. 5. ex §. 11. J. hic It Ex l. 12. pr. & §. 4. ff. hoc tit.* Quia tot sunt injuriæ quot personæ qui injuriam faciunt *l. 34. in f. ff. hoc tit.* Imò nec filium hoc casu jussum patris perfectè excusat ut non detur actio æquè contra filium ac contra patrem. *in l. cit. §. 5.* Mitiorem tamen pœnam ob jussum Patris filio decerni non negamus *cum Bacch. ad Wesemb. lit. h. h. tit.*

Thes. 5.

Thes. 5.

Omnis porrò injuria verbalis est aut levis aut atrox, quod benè vel ex loco, vel personâ vel ex aliis deniquè circumstantiis æstimandum est. §. *9. J. hoc tit.* 1. Quidem ex loco, si injuria infertur alicui ubi est frequentia hominum vel in conspectu Judicis. 2. Ex personâ, si aliquis parentes vel magistratum injuriâ afficit. Unde non ineptè hæc quæstio moveri possit. An sc. Judex injurias in officio sibi illatas ipse punire possit? Et Affirmamus cum *Gailo 1. Obs. 39.* quem. *Nobilissimus Dn. Hahn ad Wesemb. hic n. 7.* sequitur, additâ tamen *ex loc. cit. Gaili* hâc limitatione, nempe si injuriâ est notoria. Aliud est si injuria ut privato illata, nisi fortè pœna nota, ita, ut Judex magis exequi, quam judicare seu sententiam ferre videatur, unde facilè responderi poterit ad obj: ex *l. 10. ff. de Jurisdict:* quod nemo in propriâ causa possit judicare, aliud enim est sententiam ferre seu judicare, aliud est sententiam jam prolatam seu judicatum exequi. Quâ de causâ etiam erpresse excipio (quod præcipuè in territoriis Elect: Sax: procedere videtur per *Nov. Const. 42. part. 4.* Ubi ordinaria æstimatio injuriarum, quæ est 30. Solidorum, sublata est, & quantitas quâ æstimantur injuriæ arbitrio Judicis relicta est.) Judicem propriâ autoritate injurias æstimare & à Reo extorquere non posse, quia illa æstimatio etiam de jure civili *l. 37. ff. h. tit.* auff Richterliche Ermäßigung fundata est, nunc verò si Judex injuriatus ipse hoc faceret in propriâ causa sententiam ferret, quod esset expressè contra *l. cit.* cui etiam consentit *cit. Gail. loc. cit.* Interim tamen non nego quod Judex injuriatus æstimationem illam injuriarum possit extorquere, si sc. prius facta erit moderatio à superiori Judice.

Possit

Possit etiam addi quod atrocitas interdum appareat ex ipsa injuriæ natura, longe enim atrocior injuria est quando aliquis vocatur sacrilegus quàm si vocaretur claudus.

Thes. 6.

In propatulo etiam est, quod injurians, licet injuriæ sint veræ & probari ab injuriante possint nihilominus injuriarum teneatur, secundum *Gailium 2. Obs. 99. Treutl. disp. 30. th. 5. lit. g.* & alios plures, præsertim si de dolo constat, animus enim & intentio injuriantis attendenda est *l. 3. C. de offic. Rect. provinc:* Unde si vel Reip. intereſt ut manifestetur crimen (addita tamen hac cautela, ut sc. dolus etiam absit, aliàs nihilominus conveniri poterit injurians *Mynsing. Cent. 4. Obs. 4. Treutl. loc. cit. Sutbold. differt. 16. §. 58. Nobilissimus, Amplissimus, & Excellentissimus Dn. D. Struvius Præceptor meus omni observantiæ cultu prosequendus in Exercit. suis Exerc. 30. thes. 20. Bacchov. ad Wesemb. hic n. 9.* qui etiam Exemplum adducit injuriantis qui componit pasquillum & accusat aliquem alicujus delicti, quod 1. verum 2. Ejus propalatio Reipubl. utilis est, illum sc. nihilominus teneri, quia dolus attenditur.) Vel si ad sui defensionem id fecerit, non tenebitur. E. g. Cum quis excipit contra testem infamem, vel contra Judicem suspectum, si in legitima defensione modum non excedit injuriarum non tenetur, nisi animus injuriandi ab adversario probetur. *Wesemb. loc. cit. n. 9. Nobilissimus Dn. Carpz. def. for. part. 4. Const. 42. def. 7. & 8.*

Imò si in aliis etiam casibus præsumptio quædam pro Reo adest illum non doloso animo fecisse, præsumptiones enim cujusque aninum dolosum & non dolosum declarare possunt *l. 16. §. 2. ff. de pœnis,* sæpius reo juramentum purga-

purgationis imponi potest, cùm innocentia ista tantùm in animo consistat: ideò per animum erit explicanda, quod omninò optimè juramento fieri potest, notante *Nob. Dn. Carpz. loc. cit. def. 9. n. 3. & seqq. Gail. 2. Obs. 106. it. Obs. 48. n. 24.*

Thes. 7.

Dictum est in antecedente thesi, quod excipiens contra testem infamen non injuriarum teneatur, nunc adhuc scrupulus adest, an sc: ille qui excipit contra testem tanquàm infamem, qui tamen talis non est, injuriarum conveniri possit? Et cum *Gail. 2. Obs. 101. n. 6. it. 7.* cumque aliis affirmativam amplectendam esse dicimus, *ex l. 1. C. de Advoc. divers. Judicio.* Præsertim si aliqua adest præsumptio contra excipientem, illum dolo fecisse, quod maximè fieri videtur, si excipiens id ipse ex cogitavit, neq; habet ex rumore publico, neq; autorem à quo audivit potest adducere, tali enim ratione (cùm scil. autorem à quo audivit potest adducere) contra excipientem, licet ejusmodi exceptio per se non constet, injuriarum agi non posse arbitramur, quia tantùm ad sui defensionem & jus suum prosequendum rursus profert quod ab aliis audivit, unde & omnis dolus abesse præsumitur, sine quo injuriarum nemo tenetur. Quanquam aliàs constat injuriantem nihil juvare licet ab aliis audiverit injurias. *Nobilissimus Dn. Carpz. part. 4. Const. 42. def. 5. & Schneidew. hic §. injuria n. 6.* Wehrmann haben hilfft nichts/ si sc. illegitimo modo sive cum dolo propalatum fuerit. Neque obstat *l. 12. §. 3. ff. de liberali caussa.* Quia 1. Non credulitas sed propalandi dolus attenditur, & 2. Si injurias, quas veras esse certò constat cum dolo divulgare licitum non est, quod patet ex *præced. thes.* multo minus illas, quas veras esse nondum certum est cum dolo propalare permissum erit.

Thes. 8.

Thes. 8.

Cum autem in præcedentibus dolum requiramus, meritò aliquis interroget, quid sit respondendum si de eo dubitetur, Actore forte affirmante reo verò negante dolum? Et Respondemus secùndum *DD. comm. cum Antonio Matthæi de crimin. tit. de injur. n. 9. Treutl. disp. 30. thes. 5. lit. b.* & aliis. Quod ea, quæ suâ natura, probrosa sunt, cum alicui objiciuntur, in casu dubio, injuriandi animo facta esse præsumantur; onusque probandi incumbat reo, quæ sententia firmatur per *l. si non convicii C. de Injur.* ubi cùm Victorinus assereret se non animo conviciandi homicidium adversario objecisse, Imperatores eum ita absolvendum esse censuerunt, si fidem Judici fecisset, quàm verò probationem nihil adjuvat protestatio illa vulgata, E. g. Salvo honore tuo latroes &c. dicunt enim DD. protestationem facto dictove contrariam nihil operari sed inutilem esse, de quibus vide latè *Gail. 2. Observ. 101. Bacchov. ad Wesembec. hic lit. q.*

Thes. 9.

Quia non immeritò inter atrociores injurias referri potest hæc, quando sc. gloriatur aliquis se rem habuisse cum fœmina quâdam, nec tamen ejus rei fidem facere potest, igitur operæ precium existimamus paucula quædam de tali casu differere. Sciendum itaque quod de jure communi talis inanis jactator ex arbitrio Judicis pro delicti & circumstantiarum qualitate puniendus sit, secundum *Schultz. in Syn. Inst. h. t. lit. b.* Quam sententiam etiam confirmavit *Serenissimus ac Potentissimus Elector Augustus B. M. in Nov. Const. part. 4. Const. 45.* cui etiam addit, quod ultra hanc pœnam arbitratriam, quæ vel incarceratio, vel relegatio interdum

dum cum fustigatione conjuncta, prout meminit *Dn. Carpz. pronunciatum fuisse dict. const. def.* 2. & ad palinodiam teneatur talis diffamator, per verba expressa *d. const.* So ordnen und setzen wir / daß ein solcher Verbrecher nebenst den Wiederruff / so er dem Parth thun sol / mit willkührlicher Straff ꝛc. nach Gelegenheit der Umbständе belegt und bestrafft werden soll. Hanc verò sententiam etiam vice versâ procedere non iniquum putamus cum *Dn. Carpz. d. Const. def. 3.* quando sc. mulier adversus virum ejusmodi diffamationem profert, ob rationis identitatem.

Aliter 1. sentiendum, si diffamator illud perfectè probare poterit, cùm supra dicta pœna locum non habeat, quia expressè dicit hæc constitutio nostra. Und können doch derowegen keine gewisse Nachricht thun. Nihilominus tamen pro circumstantiarum qualitate (si non ideò propalavit concubitum, ut illam fœminam eò facilius possit in uxorem ducere, quia aliàs forsitan non permitterent parentes vel consanguienei, sed tantûm ut isti fœminæ maculam faceret) injuriarum tenetur talis diffamator, licet probet concubitum; Ex ratione *Thes. 6.* quia non tàm veritàs injuriæ quàm absentia doli excusat.

Si verò 2. adest conjecturata probatio *Dn. Carpz. sentit loc. cit.* palinodiam commutandam esse in deprecationem, quia difficile certè est talem concubitum testibus probare. Imò hæc nostra constitutio fermè in hanc partem inclinàt, quando dicit: Neque ullam ejus rei fidem facere possunt, ubi verba NEQUE ULLAM procul dubio excludunt conjecturatam probationem, quâ diffamator aliqualem fidem facere potest. Pro quâ

sententiâ etiam pronunciatum meminit *cit. Dn. Carpz. p. 4. const. 45. def. 5.*

Thes. 16.

Missa hâc thesi antequam ad ipsam injuriarum actionem perveniatur, quæstionem illam, an in actione injuriarum ex parte rei conventi admittatur procurator? paululùm considerabimus. In primâ verò statim fronte distinguendum est inter actionem injuriarum criminalem & civilem, in actione injuriarum civili secundum *Emer: à Roßbach in praxi Civ. tit. 19. n. 11. & alios plures* ex parte rei procuratorem intervenire posse nemo forsitan erit qui neget. An verò illud etiam in criminali injuriarum actione procedere possit, dubitare quis possit. Nos cum *Gail: de pac. publ. lib. 1. tit. 20. n. 1. Dn. Carpz. d. Const. def. 3. n. 6. Wesemb. hic n. 5. & in supplem. ad Schneidew. §. in summa n. 12. lit. g. hoc tit.* dicimus, quod, ubi injuria pœnam corporalem afflictivam meretur, non admittatur, ne aliàs sententia esset frustranea, quia contra procuratorem non posset exequi, qui innocens est, neque contra reum, qui absens est, & vix rediturus ut fustigationem vel etiam graviorem pœnam patiatur. Intelligenda tamen hæc sunto. 1. De Reo absente non incarcerato, quia cessat ratio prædictæ negationis: sententia enim hâc ratione non erit frustranea. Et licet quis dicat ex *l. 46. §. 2. It. l. 3. pr. ff. de Procur:* quod sententia feratur contra procuratorem, igitur ejus executio non possit fieri in principalem procuratoris. Non tamen sequitur, quia sententia saltim physicè contra procuratorem fertur non moraliter & virtualiter (*l. furti 6. §. 2. ff. de his qui notantur infam.*) sed eâ ratione contra mandatorem directa est, quod etiam patet ex ipsa mandati procuratorii, quam

tradunt

tradunt *Term. proc. Jur. scripti cap. 44 Emer.* à Roßbach *loc. cit. tit. 20. n. 54.* formulâ, in verbis gerede und versprech auch bey meiner Trewen und Glauben solches alles stätt/fest und unverbrüchlich auch den obbenanten meinen Anwald des Rechten allerdings Schadloß zuhalten / und sonderlich des Lastes / so man nennet zu Latein de satisdando & judicio sisti, & judicatum solvi, entheben wie recht und Gewohnheit ist.

2. De Reo, qui est persona non illustris, quia Illustres personæ causam injuriarum criminalem per procuratorem suscipere possunt, secundum *Gail. de pac. publ. libr. 1. tit. 10. n. 12. Dn. Hahn ad Wesemb. h. tit. n. 16. Ex l. fin. C. de Injur. It. §. 10. J. hoc tit.*

3. De Reo absente qui effudit injuriam quæ meretur pœnam corporis afflictivam, aliàs enim si saltim relegationem meretur procul dubio procurator intervenire poterit, licet dissentiat *Bacch. ad Wesemb. lit. cc.* Quia hoc casu nihil impedit absentia rei, quo minus sententia exequi possit, consensit enim in ipso mandato Procuratoris se ratihabiturum quicquid agente procuratore judicatur fuit: poterit igitur non incommodè absens relegari cùm volenti non fiat injuria.

Thes. 11.

Ex omni autem injuria verbali præsertim dicta potest agi vel civiliter vel criminaliter. Civiliter quidem quando agitur vel ad æstimationem injuriarum vel ad palinodiam. Ad æstimationem agitur quando in libello injuriæ æstimantur & injuriatus illam quantitatem, quæ ratione circumstantiarum prout ipsa injuria vel crescit vel minuitur *l. 15. §. 25. ff. h. tit. It. §. 7. I. h. tit.* sibi applicari petit, salvâ tamen moderatione Judicis *l. 37. ff. h. tit. §. 7. I. h. tit.* Jam verò quæstio quædam

 moveri

moveri possit, de formulâ petendi æstimationem. An sc. injuriatus debeat sese referre ad damnum, ut dicat, se maluisse 100. flor. de bonis suis perdere, quàm ejusmodi injuriam pati, an verò ad lucrum, ut dicat se nolle accipere 100. & ejusmodi injuriam pati? Et respondet *Joh. Schneidew. I. h. tit.* §. *7. n. 6. & cum eo Ant. Matthæi loc. cit. cap. 3. n. 3.* Indifferenter procedere sive ad damnum sive ad lucrum fiat relatio, imò de rigore juris etiam libellum, in quo simpliciter Actor injurias æstimat (dicendo se passum esse talem injuriam, quam tanti æstimet, petendo reum in istam quantitatem adhibitâ moderatione Judicis condemnari) absque ullâ lucri vel damni facta mentione procedere dicit uterque: Notandum etiam quod de Jure communi actor istam æstimationem interposito juramento confirmare debeat, quæritur igitur an illud juramentum sequi debeat moderationem Judicis an verò præcedere? Et dicmus cum *Ant. Matthæi loc cit. n. 4. cum Gail. 2. obs. 102. n. 9. & seqq. & Dn. Hahn loc. cit. n. 14.* quod juramentum sequi debeat moderationem Judicis ex *l. si quando C. unde vi.* Ubi Imperator Zeno rescripsit, taxatione à Judice factâ æstimationem juramento manifestari debere, nec licere actori ultra taxationem à Judice factam jurare. Et hæc de Jure Comm. Secus de Jure Sax. eo siquidem jure certa quantitas expressa & statuta est per text. in Landr. *lib. 3. Art. 45. vers.* Denen Schöpffenbaaren Leuten giebt man dreyßig Schilling zur Busse / & rursus ante med. vers. deinen Bauergülden und denen die da Pfleghafften heissen &c. denen gibt man 15. Schilling zur Busse. & per consequens juramento non opus erit. De jure tamen Electorali novo hæc expressa æstimatio sublata est per *Const. part. 4. vers.* Als wollen wir demnach die

Be-

Verordnung und Satzung des Sächsischen Rechten in injurien Sachen auffgehaben abrogiret und abgethan haben &c. Per conseq: igitur hæc æstimatio moderationi Judicis quoque relinquenda erit.

Thes. 12.

Ad palinodiam quando agitur quod agatur civiliter nemo forte negabit, plurimi siquidem JCti eam ipsam seutentiam amplectuntur, inter quos est *Wesemb. loc. cit. n. 18. Bacch. ad eundem lit. g. Dn. Carpz. part. 4. const. 42. def. 2. Mynsing: cent. 2. obs. 98. Treutl. Disp. 30. thes. ult. lit. a. & alii plures.* Neque procedit objectio, quam habet Gailius 1. Obs. 65. Marantæ assentiens, quod sc. infamet interdum recantatorem: Respondetur enim cum *Mynsing. loc. cit.* quod non sequatur ideò esse criminalem quia interdum infamat, siquidem & actiones civiles interdum præsertim ex contractu sunt famosæ, nec tamen propterea criminales, imò de jure Saxon: nulla actio dicitur criminalis nisi quæ ad pœnam corporis (auff Haut und Haar) dirigitur. Obstat etiam, quod, si criminalis esset, non posset cumulari cum actione injuriarum criminali, quâ agitur ad pœnam, quam Judex, si pecuniaria, fisco applicat, vel si corporalis corpori delinquentis infert, duas enim actiones criminales ex uno delicto dari posse contra injuriantem quis probabit? Notandum tamen, quod hoc loco per actionem civilem, non intelligamus talem, quæ in jure nostro Civili Justin: fundata est, sed talem, quæ non est criminalis

Superest adhuc quæstio illa trita & sæpius apud JCtos controversa: An sc: injuriatus possit simul agere ad palinodiam & æstimationem injuriarum an verò non? Quidam negant, quidam affirmant. A parte quidem negan-

negantium hæc inter alia proferunt argumenta 1. Quia bona fides non patitur, ut bis idem exigatur *l. 57. ff. de R. J.* Nunc verò qui agit ad palinodiam & æstimationem injuriarum, idem est ac si peteret equi ablati restitutionem & ejus æstimationem simul. 2. Quia de hâc cumulatione in lege nihil cavetur. Et quæ sunt alia, quæ brevitatis gratiâ apponere non lubet. A parte verò negantium hæc sunt 1. Quia de Jure Sax. absurdum haud habetur reum simul ad pœnam Judici & mulctam parti offensæ exsolvendam ac insuper ad restitutionem rei ablatæ condemnari *Zobel. in art. 16. lib. 2.* LandR. 2. Quia cumulatio actionis injuriarum cum actione ex *L. Aquilia*, prohibita non est. *l. qui servum in pr. ff. de oblig. & action.* Et quæ sunt alia, quæ L. B. hinc inde potest colligere. Sed quia non solùm inter hodiernos magni nominis JCtos verùm etiam inter totas Facultates Juridicas, Curias provinciales & Scabinatus ingens pugna est, meæ tenuitatis non erit uni parti assentire & alteram rejicere, & proinde hanc controversiam meam facere nolo. Sciendum tamen quod hodie in Provinciis ubi jus Electorale Sax: observatur per singulare rescriptum *Serenissimi ac Potentissimi Principis ac Dn. Dn. Joh. Georgii Primi B. M. Ducis Sax. Juliæ, Cliviæ ac Montium, Sacri Rom. Imperii Archimarschalli & Electoris &c. de Anno 1637. mens. Aug.* Actori simpliciter denegata sit cumulatio ista actionis ad æstimationem & palinodiam.

Thes. 13.

Criminaliter agitur verò, quandò pœna arbitrio Judicis relinquitur, qui pro delicti qualitate pœnam illam vel, si pecuniaria, fisco applicat, vel, si corporalis, corpori infert, vel etiam in incarcerationem commutat. Hanc verò corporalem pœnam Judicem usque

ad

ad mortem extendere posse testatur *Dn. Carpz. part. 4. Const. 44. def. 1.* quæ tamen à Judice facile mitigari solet. *Idem loc cit. def. 2.* Quæstio verò moveri possit, an injuriatus simul ad palinodiam & sic civiliter, & ad pœnam arbitrariam & sic criminaliter agere possit? Et omninò affirmamus cum *Dno. Carp. p. 4. c. 42. def. 2. Dn. Hahn ad Wesemb. h. tit. n. 18. in m.* & aliis JCtis, quod etiam de jure *Nov. Elect. loc. cit.* procedit per verba expressa. Darüber aber und darneben soll auch solcher muthwilliger Schänder und injuriant willkührlich mit einer hohen Geldbuß mit Gefängnüß / oder mit zeitlicher Verweisung bestrafft/oder auch nach Gelegenheit der Person / Zeit oder Oerter und anderer Umbstände mit Staupenschlägen des Landes ewig verwiesen werden.

Thes. 14.

Dictum autem est supra in *thesi. 11.* quod ex omni injuria verbali præsertim dicta possit agi vel civiliter vel criminaliter, quia non ex omni pasquillo potest agi saltim ad palinodiam & sic civiliter tantùm; sæpissimè enim graviorem pœnam ejusmodi injuria meretur, præsertim quando majus delictum objicitur, quam ut reus palinodià defungi possit. *Annotante Anton. Matthæi de crim. hic cap. 4. n. 2.*

Thes. 15.

Datur etiam injuriato contra injuriantem actio ex *L. diffamari C. de ingenuis manumissis*, quæ eò tendit, ut diffamanti ad agendum & probandum injurias certus præfigatur terminus, aut, si non agat, imponatur silentium. *Contardus ad d. l. cap. 5. n. 3.* Hæc verò actio in uno libello cum injuriarum actione cumulari haud potest, siqnidem 1. Quando agitur ex *l. diffamari*, petitur, ut injurianti vices actoris demandentur ad probandas injurias, quando verò injuriarum agitur tunc

injuriatus est actor, & hâc ratione in uno libello injurians & injuriatus quisque reus & actor simul fieret. 2. Si injurians & injuriatus diversos haberent Judices competentes metuenda esse commixtio Judiciorum, cùm in actione injuriarum injuriatus sequi debeat forum injuriantis, quando verò injuriatus actione *l. diffamari* cogitur ut agat, sequi debet forum injuriati.

Thes. 16.

Expositâ injuriarum actione paucis considerandum venit aliud remedium. Et moribus quidem introducta est Retorsio, quod in favorem injuriati factum esse videtur, quia eâ ratione actio injuriarum, *Dn. Carpz. p. 4. c. 46. d. 10.* & sic maximi sæpe sumptus effugi possunt, quibus multos ad incitas redactos esse cotidiana testatur experientia. Fit autem retorsio vel quando injurians mendacii arguitur, quod sæpissimè fieri solet, si præsens à præsenti injuriâ afficitur (utrum autem addi possit du leuchst es als ein Schelm hinc inde apud Auctores videre licet) vel quando quis injurias sibi illatas injurianti rursus obtrudit dicens, quod injuriantem tam diu. E. g. ut furem, æstimet donec probet se (injuriatum) furtum perpetrasse, (hoc plerumq; accidit mediante scripturâ, cum sc. absens injuriâ affectus fuerit) Et quæ sunt alia requisita, quæ videri possunt apud *Volkmannum* in Notariat Buch, ubi de retorsionibus agit & retorquendi formulam apponit. An verò contra pasquillum, præsertim cum Autor incertus est, locum habeat retorsio, vix affirmare ausim, cùm retorsio contra certam personam in individuo directa esse debeat, annotante *Dn. Carpz. p. 4. c. 44. d. 5.*

Thes. 17.

Restat demum ut breviter explicetur, quemadmodum tollatur actio injuriarum verbalium. Tollitur autem variis modis 1. Præscriptione *l. 5. C. de Injur.* &

quidem

quidem spacio anni utilis, qui currere incipit à scientiâ Injuriati secundum *Gail. 2. obs. 105. Dn. Carpz. p. 4. c. 46. d. 2. Dn. Hahn ad Wesemb. hoc tit. n. 13. & alios.* Quia 1. ubi Prætor de præscriptione loquitur tempus utile intelligit *Dn. Hahn. loc. cit.* 2. Præscriptio ideò introducta est ut negligentia agendi puniatur, nunc verò in nesciente injurias sibi esse illatas non potest esse negligentia agendi, unde & præscriptio hoc loco locum habere non potest, quod etiam comprobavit *Serenissimus Elector Sax. Augustus in Novellis suis p. 4. Const. 46. per verba:* Daß die Verjährung von der Zeit an / als der injuriatus solche iujurien erfahren und zu wissen bekommen hat / gerechnet und zu lauffen angefangen werde. Distinguit tamen & excludit expresse hæc nostra constitut: pasquillum, cujus actionem dicit esse perpetuam, quod & facere videtur *l. unica C. de fam. lib.* quia jus Civ. hoc loco dictitat pœnam, actiones verò ex jure Civ. provenientes sunt perpetuæ. Nuda autem ignorantię allegatio non sufficit, sed injuriatus si eam aliter probare non poterit, jurare debet, uti vult *Dn. Hahn loc. cit. Schultz. loc. cit. lit. i. & Gail. 2. obs. 105.* Qui etiam ita in Cam. Imp. pronunciatum meminit.

2. Remissione, vel expressâ vel tacitâ seu præsumptâ. Expressâ quidem vel gratis, quando injuriatus injurianti dicit, remitto tibi injurias mihi illatas, vel interveniente transactione. *l. non solum §. 1. vers. proinde & l. 17. §. 6. ff. h. tit.* Tacitâ verò seu pręsumptâ mediante dissimulatione & actionibus familiaribus, quando injuriatus proprio motu cum injuriante bibit, edit, aut aliis modis cum eo familiariter vivit. *§. ult. J. h. tit. l. non solum §. injur. ff. h. tit.*

3. Morte, cùm injuriantis tum injuriati *§. 1. J. de perp. & temp. act. l. 15. §. 14. ff. h. tit.* ante tamen litem contestatam *l. 13. pr. ff. Eod.*

SOLI DEO GLORIA.

Quâ reprimant pœnâ stolidæ convitia linguæ
leges, ex juris sedulus arte refers.
Pergito virtuti studiisq; incumbere: famam
non lædet figens spicula dente nigro.

Ita ἐυφημεῖ, & felices in scientiâ juris
progressus precatur
Præstantiss. Dn. Respondenti amico
suo dilecto
PRÆSES.

IN verbis justi quæ sit violatio monstras
Gasteli, Juris, perge, Magister eris.

Paucis hisce Eximio Dn. Respondenti Amico &
consalino suo per dilecto de egregio hoc speci-
mine ἐκ τῦ παραχρῆμα gratul.

Erhardus VVeigelius M. Mathem. Prof. P.
Alumn. Inspector.

COnciliat mentes, & amico fœdere jungit,
In blandas quotiens se laxat lingua loquelas.
Illa eadem tetro quando inflammata veneno est,
Guttureq; eructat malè sano injuria verba,
Exsurgunt rixæ, ac trepido stant cuncta tumultu.
Ac ni continuo medicas adhibere pararet
Judex rite manus, diro discordia telo
Sæviat, & turpi pessumdet cuncta ruina.
Hos linguæ infaustos sonitus ut sopiat alma
Justitia, & qualis convicia pœna sequatur
Dum doctè tradis, *Gasteli*, in fausta resolvit
Omina gratantum se lingua, ac prœmia quondam
Pro tam laudatis ausis ingentia spondet.

L. M. Q.
scribeb.
Samuel Pufendorffer, *Philos. Mag.*

FINIS.